

Сакаль О. В., Коваленко А. О. (Україна, Київ)

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПРИРОДОКОРИСТУВАННІ І СТАЛИЙ РОЗВИТОК

Інституціональні трансформації у природокористуванні досліджуємо за підходом неінституціоналізму, вважаючи діяльність і поведінку окремого індивіда, його взаємодію з інститутами й організаціями під впливом формальних прав та неформальних обмежень основою сталого розвитку суспільства й економіки у частині відносин «людина-природа-суспільство». Інституціональні обмеження, що встановлюються формальними і неформальними нормами, стосуються усіх елементів навколишнього середовища і визначають як межі можливих дій щодо них, так і забезпечуючи свободу таких дій [1]. Саме комплекс обмежень формує інституціональне середовище на певному інституційному рівні. Відтак трансформацію господарського механізму природокористування вважаємо основним завданням інституціональних трансформацій у цій сфері. У природокористуванні, враховуючи як специфіку й роль природно-ресурсного потенціалу, так принципи інституціональних трансформацій відповідно до неінституціональної теорії, суб'єкт-об'єктні відносини є системним явищем, що ускладнює, або й унеможлиблює забезпечення достатнього рівня ймовірності прогнозування їх розвитку (рис. 1).

Рис. 1. Суб'єкт-об'єктні відносини у природокористуванні в умовах інституціональних трансформацій

Зазначене зумовлює необхідність системного підходу і максимально можливого за існуючих умов упорядкування структури інституціонального забезпечення регулювання й управління природокористуванням. При цьому ключова роль відводиться інститутам такого регулювання й управління, зокрема стимулювання і контролю раціональної діяльності. Вирішальне значення має інтерналізація зовнішніх ефектів, наближення граничних суспільних і приватних вигод (витрат). При цьому слід враховувати феномен суспільних благ. У природно-ресурсній сфері, здійснюючи інституціональні перетворення, особливо важливо зміцнити роль держави. Щодо природних ресурсів і умов навколишнього середовища слід говорити про узгодження суспільних і приватних інтересів, відтак розвиток такого інституту як корпоративне управління у природно-ресурсній сфері в Україні потребує додаткових досліджень. Вважаємо, що ризики превалювання вузькогрупових інтересів корпорацій можна збалансувати міцною інституціональною роллю держави. Контролюючу роль держави у природно-ресурсній сфері посилює розвиток такого інституту як природоохоронні неурядові організації (НУО). У цілому, за обставин, що склалися в Україні, така тенденція сприяє підвищенню ефективності управління природокористуванням.

Література

1. Шимова О. С., Побожная А. А. Институциональная среда формирования стратегий устойчивого развития на региональном уровне // Экономический рост Республики Беларусь: глобализация, инновационность, устойчивость: материалы IX Международной научно-практической конференции, Минск, 19–20 мая 2016 г. в 2 т. / [редкол.: В. Н. Шимов (отв. ред.) и др.]; М-во образования Респ. Беларусь, УО «Белорусский гос. экон. ун-т». Минск: БГЭУ, 2016. Т. 2. С. 205–206.